

entuzjaści edukacji

IBE

INSTYTUT
BADAŃ
EDUKACYJNYCH

entuzjaści edukacji

Zaangażowanie w czytanie – szansa na niwelowanie nierówności edukacyjnych

Kinga Białek

Agata Hącia

Zofia Zasacka

Pracownia Języka Polskiego IBE

Badania czytelnictwa dzieci i młodzieży

Cele badania: społeczno-demograficzne uwarunkowania uczniowskich postaw czytelniczych (społeczny zasięg książki wśród polskich uczniów, preferencje lekturowe nastoletnich czytelników; sposoby czytania i motywacje czytelnicze nastolatków)

Trzy edycje badania czytelnictwa:

- ❖ **Badanie czytelnictwa dzieci i młodzieży (listopad 2013): uczniowie klas VI szkół podstawowych (1816 ze 100 szkół) i uczniowie klas III gimnazjów (1721 ze 102 gimnazjów z całej Polski)**
- ❖ **Badanie czytelnictwa gimnazjalistów (maj 2010): 1396 uczniów klas III z 70 gimnazjów**
- ❖ **Badanie czytelnictwa gimnazjalistów (maj 2003): 1465 uczniów klas III z 70 gimnazjów**

*entuzjaści
edukacji*

Międzynarodowe badania PISA

(Program Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów,
Programme for International Student Assessment)
prowadzone przez Organizację Współpracy Gospodarczej
i Rozwoju (OECD)

- ❖ W dwóch edycjach badania, w latach 2000 i 2009, czytanie i interpretacja tekstu była główną dziedziną badania, którą poświęcono kwestiom związanym z postawami czytelniczymi obserwując m.in. aktywność czytelniczą, zaangażowanie w lekturę, samoświadomość czytelnika, a w 2009 roku także czytanie tekstów elektronicznych.

*entuzjaści
edukacji*

Zaangażowanie w czytanie a postępy edukacyjne

Zaangażowanie
w czytanie

Umiejętności
czytelnicze

Postępy
edukacyjne

*entuzjaści
edukacji*

Polscy uczniowie w badaniu PISA

- ❖ Analiza wyników badania PISA wskazuje na silny związek między zaangażowaniem w czytanie obserwowanym poprzez systematyczną aktywność czytelniczą i zadowolenie z wykonywania tej czynności a rozwijaniem umiejętności czytelniczych.
- ❖ Raporty z badań PISA wskazują na pozytywny związek pomiędzy statusem społeczno-ekonomiczno-kulturowym ucznia a uzyskiwanymi wynikami z czytania we wszystkich krajach biorących udział w badaniu.

*entuzjaści
edukacji*

Polscy uczniowie w badaniu PISA

- ❖ Dziewczęta są sprawniejsze od chłopców w czytaniu tekstu, zwłaszcza lepiej posługują się też umiejętnościami złożonymi, do których należy jego interpretacja.
- ❖ Dziewczęta wykazują się też większym zaangażowaniem w czytanie obserwowanym przez systematyczną lekturę różnego typów tekstów i odnajdywaniem zadowolenia z czytania.

*entuzjaści
edukacji*

Zróżnicowanie postaw czytelniczych polskich uczniów

- ❖ Polskie dziewczęta systematyczniej i chętniej czytają, więcej poświęcają czasu tej czynności niż ich koledzy, w efekcie łatwiej angażują się w lekturę.
- ❖ Istotną cechą wskazującą na symptomy słabości chłopców jest ich mniejsze zaangażowanie w lekturę, słabiej odczuwane wewnętrzne motywacje czytelnicze; czytanie jest dla nich w znacznie mniejszym stopniu niż dla dziewcząt zajęciem atrakcyjnym.

*entuzjaści
edukacji*

Zróżnicowanie postaw czytelniczych polskich uczniów

- ❖ Jeśli uwzględnimy płeć uczniów i wpływ pozycji społecznej rodziców mierzonej ich wykształceniem, wówczas powiększa się różnica w aktywności czytelniczej i zaangażowaniu w czytanie między dziewczętami i chłopcami w środowiskach o najniższym kapitale edukacyjnym.
- ❖ Co czwarty piętnastoletni chłopiec mieszkający na wsi i pochodzący z rodzin o wykształceniu zasadniczym zawodowym w ogóle nie czyta książek. To oni nie mają szansy aktywnie uczestniczyć w edukacji polonistycznej.
- ❖ W ciągu dziesięciu lat obserwacji postaw czytelniczych gimnazjalistów poszerza się grupa omijających czytanie, szczególnie książek z własnego wyboru, w środowiskach uczniów wywodzących się ze środowisk posiadających najniższy kapitał społeczno-kulturowy.

*entuzjaści
edukacji*

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Konkluzja

Młodzież, a szczególnie chłopcy ze środowisk ulokowanych na dole drabiny stratyfikacyjnej, wymaga wsparcia instytucji edukacyjnych wyrównujących braki w socjalizacji do czytania.

Interwencja ta powinna stosować zabiegi, które rozbudzają w uczniach potrzebę osiągnięcia satysfakcji z lektury i utrwalają to dążenie.

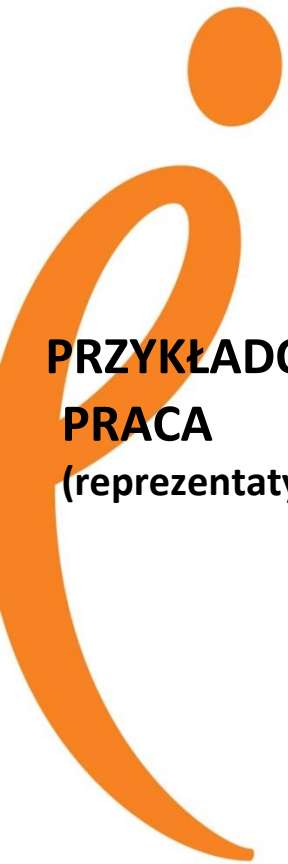
*entuzjaści
edukacji*

Wnioski z badań czytelnictwa

Konsekwencje nieczytania albo czytania niezaangażowanego:

- Dotyczące życia szkolnego
- Dotyczące kompetencji komunikacyjnych
- Dotyczące kompetencji społecznych

*entuzjaści
edukacji*

PRZYKŁADOWA PRACA (reprezentatywna)

entuzjaści edukacji

05.12.2011 Leszno

Witam drogi polityku

Uważam że pewne pomysły jest począć dobry
z jednej strony pomysły jest dobry gdyż

Niktórym uczniom ciężko dojechać do szkoły
gdyż nie pasują kieszonkowe autobusów Pociągów itp.

uczuc się w domu nie byłoby tego problemu
uważam że warto spróbować. Jednym
z drugiej strony niektórym nie chodzić uczyć się
się gdyż odpuszczają szkołę nie lubią się uczyć
a gdy istnieją szkoły chodzą do niej żeby się
choćby zobaczyć że znajomymi i przebrać
coś się tam uczą. A w domach domach za pewne

o.o.i.
i.o.o.i
i.
i.o.grof.
i.
i.o.i.o.i
i.o.o.
i.o.
o.i.i.i
o.i.i.i
i.i.i.i
o.o.i.i
prof.o.o

**PRZYKŁADOWA
PRACA**
(reprezentatywna)
– CD.

niektórzy spotykali by się ze mojymi w domach } a o. 192
i by się w jakiś sposób uczuli przez studenckim myśl } o. o. 192
bez merwów że może go gami zapętuć abo ze } 192. o. i. i
będzie kontak ka. Moim edycim możne spodoba }
~~te~~ moje dejo gomy stiu. Ma gdz to sie nie } o.
gomicznie wrócić do starego systemy nauczania. } i.
2. Poru mo miem } gdf.

entuzjaści
edukacji

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Co można zrobić, by było lepiej?

*entuzjaści
edukacji*

Pomysły na pracę lekcyjną

Baza Narzędzi Dydaktycznych

wsparcie dla nauczyciela polonisty

<https://bnd.ibe.edu.pl/>

- ❖ scenariusze lekcji
- ❖ „zachęty do lektury”
- ❖ zadania interpretacyjne

*entuzjaści
edukacji*

Scenariusz lekcji

Znany i szeroko omawiany tekst w nowej odsłonie

Przykład realizacji uwzględniającej otwarcie na współczesną sytuację kulturową

Temat: Biblia – dwie lekcje o manipulacji

Tekst źródłowy: Księga Rodzaju (Rdz. 2, 8-9, 15-17; 3, 1-7)

Przykłady zadań:

1. Jak swoje pytanie formułuje wąż? Co dla jego rozmówczyni wynika z tak sformułowanego pytania?

*entuzjaści
edukacji*

Wąż w swoim pytaniu do niewiasty

- a) rzetelnie streszcza wypowiedź Boga.
- b) zamienia określenie szczegółowe na ogólne.
- c) wprost przypisuje Bogu złe intencje.

Scenariusz lekcji

Znany i szeroko omawiany tekst w nowej odsłonie – cd.

2. Przygotujcie przykłady manipulacji, z jakimi spotyka się uczeń – reklama, propaganda polityczna, oddziaływanie w życiu codziennym (rodzina, szkoła, krąg koleżeński).
3. Przedstaw przykłady manipulacji, z jakimi się spotkałeś / spotkałaś w mediach lub w życiu codziennym.

*entuzjaści
edukacji*

Zachęty do lektury

Tekst źródłowy: fragment „Czarnoksiężnika z Archipelagu”
Urszuli Le Guin

Przykładowe zadania:

- ❖ **Jak wyobrażacie sobie dalsze losy bohatera? Jaka będzie relacja między Gedelem i Ogionem? Na czym może polegać przyszła „wielkość” Geda?**
- ❖ **Jakie znacie inne książki, które utrzymane są w podobnej konwencji? Jakie są motywy typowe dla tego typu utworów?**

*entuzjaści
edukacji*

Zachęty do lektury – cd.

Na zakończenie lekcji można przedstawić opinię Stanisława Lema i zachęcić uczniów do przygotowania w czasie lektury książki argumentów, które będą popierać lub kwestionować zdanie Lema na temat wyższości „Czarnoksiężnika z Archipelagu” nad „Władcą pierścieni”.

„Żywię dla Czarnoksiężnika szczególny sentyment. Jest to jedyna pozycja amerykańskiej fantasy, która wzbudziła mój szacunek. Zarazem pocieszyła mnie po lekturze (znanej i u nas) powieści Tolkiena „Władca pierścieni”. To głośne dzieło pozostawiło mnie obojętnym, a nawet znudzonym. Toteż gdyby nie „Czarnoksiężnik z Archipelagu”, uznałbym się - wobec współczesnej fantastyki bajeczno-magicznej - za ślepego wobec kolorów. Ursula Le Guin pomogła mi swoją powieścią odzyskać wiarę zarówno w żywotność fantastyki amerykańskiej, jak i w moją wrażliwość na jej - rzadkie niestety – uroki

Stanisław Lem

Zadania interpretacyjne

Temat: Kto zna prawdę o Gedzie? – „Czarnoksiężnik z Archipelagu”

Przykładowe zadanie:

W świecie Archipelagu Ged jest postacią niezwykłą, bohaterem cyklu opowieści „Czyny Geda”. Wciel się w rolę dociekliwego dziennikarza z Roke i stwórz reporterski portret Geda.

*entuzjaści
edukacji*

Zadania interpretacyjne – cd.

Skorzystaj ze wskazówek:

a) wstęp

- Wyjaśnij, dlaczego szukasz prawdy o Gedzie. (Podziw? Wątpliwości co to tego, czy sława jest zasłużona? Krążące plotki? Jakaś niespodziewanie zasłyszana opinia?)

Możesz zacząć np. tak:

Trudno byłoby wśród mieszkańców Archipelagu znaleźć kogoś, kto nie słyszał o wielkim czarnoksiężniku Gedzie. Postanowiłem jednak sprawdzić, czy rzeczywiście jest to człowiek tak idealny, jak głosi słynna opowieść „Czyny Geda”.

b) rozwinięcie

- Opisz, gdzie się udałeś, by zebrać informacje (np. Wioska Dziesięć Olch, Roke...)
- Nakreśl sylwetki swoich rozmówców. Przywołaj ich wypowiedzi, opinie na temat Geda - możesz je zacytować lub sparafrazować.

c) zakończenie

Możesz przedstawić własną opinię, podsumować efekty swojego dziennikarskiego śledztwa na temat „jaki naprawdę był Ged?”.

entuzjaści
edukacji

Pamiętaj!

- Staraj się zaciekawić czytelnika wielowymiarowością Geda.
- Zadbaj o styl – wprowadź pytania retoryczne, zdania wykrzyknikowe, elementy opisu miejsc, rozmówców...
- Nadaj tytuł swojemu artykułowi.

entuzjaści
edukacji

Dziękujemy za uwagę

Agata Hącia

Zofia Zasacka

a.hacia@ibe.edu.pl

z.zasacka@ibe.edu.pl

„Badanie jakości i efektywności edukacji oraz instytucjonalizacja zaplecza badawczego”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Instytut Badań Edukacyjnych

ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa

tel.: (22) 241 71 00, e-mail: ibe@ibe.edu.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

